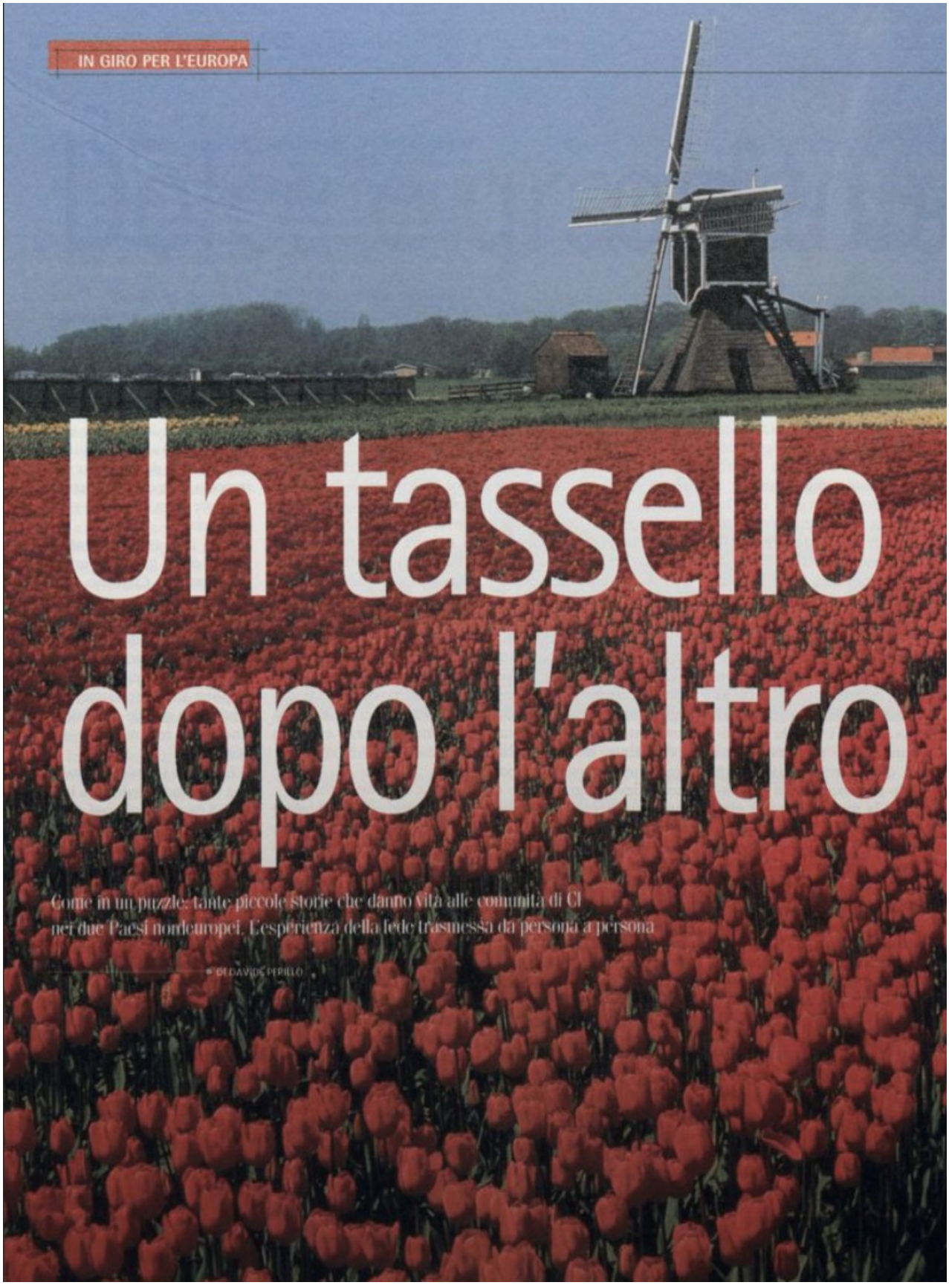

Un tassello dopo l'altro

Come in un puzzle: tante piccole storie che danno vita alle comunità di CL nei due Paesi nordeuropei. L'esperienza della fede trasmessa da persona a persona

DI DAVIDE PERILLO

"STAP VOOR STAP"

Net als bij een puzzel: talloze kleine verhalen die de CL-gemeenschappen in de twee Noord-Europese landen tot leven brengen. De geloofservaring die van persoon tot persoon wordt doorgegeven

Davide Perillo, Tracce, juni 2001

Nederland

Maar is die cassette er nog? „Natuurlijk. Ik heb hem bewaard." Misschien een beetje verouderd, ruisend en vol met die achtergrondgeluiden die aan de band blijven kleven als je zo'n liedjes opneemt, onder vrienden. Maar je begrijpt al snel hoeveel die cassette voor Joep betekent. Er staan stemmen van vrienden op. En liedjes die hij voor het eerst hoorde op die middag van een tiental jaar geleden, toen Corien hem uitnodigde om kennis te maken met twee jongeren die uit Italië waren gekomen en Paolo en Paola hun verhaal ook via de muziek vertelden: Povera voce, Ho un amico... „Het maakte indruk op me. Je zag dat ze hecht waren. En dat er iets vreemds aan de hand was. Ik weet niet... Ze hoorden ergens bij." Erbij horen. Vriendschap. Eenheid. Woorden die je hier in Nederland niet vaak hoort. Het is makkelijker dat andere woorden weerklinken, die zo vaak worden misbruikt dat ze de valse identiteitskaart van een land zijn geworden: legale wiet en rosse buurten, homohuwelijken en euthanasie. Plus al die andere die in de etalage van de zogenaamde burgerlijke verworvenheden worden uitgestald, onder het label 'vrijheid'. Je hoort ze, en het lijkt onmogelijk dat ze afkomstig zijn uit een plek die zo rijk is aan geschiedenis, kunst, menselijkheid. Natuurlijke schoonheid. En geloof, ook. Tenminste, vroeger. „Vreemd, hè? Maar weet je, tot in de jaren zestig was dit land voor katholieken een bolwerk", legt Walter Maffenini uit, docent statistiek aan de Bicocca in Milaan en het levende geheugen van de aanwezigheid van CL in deze streek: „Misschien was het wel het Noord-Europese land waar de trouw aan de paus het sterkst was." Of zo leek het. Maffenini spreekt van „verraad door de geestelijken". Wie weet of 'de mensheid de Kerk in de steek heeft gelaten' of andersom.

Een uitgedunde groep

Het resultaat verandert niet, en hoe het zou aflopen was meteen al te zien. 'Stel je voor: al in '69, toen ik klaar was met de middelbare school, was ik daar op vakantie met een paar vrienden. Ik weet niet meer hoe, maar ik kwam terecht midden in een bijeenkomst van priesters die het celibaat aan de kaak stelden. En ze zeiden tegen ons: zien jullie wel? Jullie Italiaanse katholieken zijn hypocriet: jullie verkondigen een waarde, maar handelen er vervolgens tegenin. Want ook bij jullie zijn er priesters die zouden willen trouwen...". Ach ja. Maar wat heeft dat ermee te maken? „Het is moralisme: als ik er niet in slaag om iets te doen, om er consequent in te zijn, dan betekent dat, dat datgene niet juist is. Als je erover nadenkt,komt zelfs euthanasie daar vandaan." Moraliteit. Het tegenovergestelde van een leven. Dat had ook Alexander van der Does de Willebois, een gerenommeerd neuroloog en steunpilaar voor de (schamele) groep katholieken die nog steeds verliefd zijn op het geloof, meteen goed begrepen.
In de vroege jaren tachtig kreeg hij een uitnodiging uit Rimini: „Waarom spreekt u niet op het Meeting?" Willebois ging erheen, sprak, kwam terug. En hij was zo enthousiast dat hij het aan iedereen vertelde. Ook aan Wim Peeters, een journalist die hem kende via zijn werk. Het verspreidde zich snel. In september 1986 waren Wim en zijn vrouw Annette in Parijs, op het Gezincongres. „Ik heb daar don Giorgio Zannoni uit Rimini leren kennen", vertelt hij. „Dat was de eerste stap." De volgende kwam in februari van het jaar daarop. „Willebois was toen al erg ziek; hij zou een paar maanden later overlijden. Op een zondagochtend zei hij tegen me: 'Ga met me mee naar Den Haag, ik ga daar mensen van CL ontmoeten.' Het was alsof hij ons, voordat hij heenging, wilde toevertrouwen aan wat hij had ontdekt." In Den Haag en omgeving waren enkele Italianen, die daar voor hun studie of werk waren gekomen: Paolo, Amedeo, Natalino. De kiem van de School van de Gemeenschap die in september van start zou gaan. De eerste, in Nederland. En het begin van een verhaal.

School van de Gemeenschap, Leiden, februari 1998

Dat is alles

„Ik herinner me nog heel goed een andere zondag, toen we hen ontmoetten", vertelt Wim verder: „Op een gegeven moment vroeg ik: wat we doen is mooi, maar waarom doen we het? Het antwoord was simpel: uit vriendschap. Dat is alles. Ontwapenend. Voor mij was het christendom altijd een verzameling dingen geweest die ik moest doen, verplichtingen. Een kwestie van moraal. Maar het was gewoon vriendschap." Dezelfde vriendschap die Loe raakt, die iets over CL leest, een adres opzoekt en belt met Martin Groos in Keulen. Of Coen, die de ontmoeting zelfs in Engeland heeft. Of, nogmaals, Corien. Joep. En nog vele anderen, want vanaf dat moment wordt het verhaal een aaneenschakeling van namen en gezichten die elkaar afwisselen: de bezoeken van don Pino, die vanuit Eichstätt neerstrijkt; Maffenini, die heen en weer reist vanuit Milaan; en de eerste groepjes jongeren van de Clu, die hier zijn neergestreken om te studeren en die tussen de tulpen misschien wel een gezin hebben gesticht. Zoals het Silvia is overkomen, een rasechte Sienese, die in Nederland Coen heeft leren kennen en hem na hun huwelijk is gevolgd naar Taiwan, waar hij een paar jaar heeft gewerkt voordat hij terugkeerde naar Italië: «Kijk, Nederland is mooi. Een fascinerende wereld. Maar de aanwezigheid van de beweging daar vormt een uitdaging voor je vrijheid. Als je erbij bent, begrijp je dat de ware schoonheid in het leven ergens anders ligt. Het mooie is juist dit: dat ook daar, in die chaotische maar fascinerende wereld, een menselijke plek bestaat, een plek waar het ik op zijn plaats is». En hij komt ook in actie. De eerste publieke acties laten niet lang op zich wachten. De stands tijdens de CRK-dagen, de coördinatie van de trouwe katholieken in Rome. Een getuigenis in het seminarie van Den Bosch. De brieven die naar de kranten worden gestuurd over de meest actuele kwesties. De studieweekenden voor universiteitsstudenten, die vanuit Italië gezien heel normaal lijken, maar hierboven iets minder gebruikelijk zijn. „Het idee dat je een behoefte kunt delen, dat er aspecten van je leven zijn die niet alleen privé zijn, is een revolutie", legt Coen uit: „Vragen stellen en volgen is niet erg… Nederlands." Maar het werkt. Zozeer zelfs dat Joep nu, terwijl hij vertelt over een van de eerste vakanties van de beweging (samen met de Belgen, Teuven 1990), even stilvalt, de balans opmaakt en dan zegt: „Degenen die er toen bij waren, zijn tien jaar later nog steeds over

Studieweekend op Ameland

Een nieuwe wereld

Ook voor Joep was een vakantie de beslissende stap: „Als jongen was ik niet gelovig. Ik raakte geïnteresseerd in het christendom na een ontmoeting met een bekeerde student." In het begin is het alsof je een nieuwe wereld binnentreedt, die je voorzichtig verkent: een paar bezoeken aan kloosters, een paar bijeenkomsten, de spirituele oefeningen bij de jezuïeten. Tot de ontmoeting met Corien, de middag met de Gerli's en de beroemde cassette. „Het had indruk op me gemaakt. Maar het was nog geen voorkeur." Dat wordt het pas later, wanneer hij verder naar het zuiden verhuist en een baan als leraar vindt op een gymnasium in Roemond. Hij ontmoet Loe, daarna de Duitsers, de Belgen.

Totdat hij de beslissing nam: „Ik wil er meer van begrijpen." En het antwoord dat God altijd geeft als je Hem tegemoet treedt: „Ik had gehoord dat de Belgen op vakantie zouden gaan naar Italië. Ik ben erheen gegaan." Het was 1991, de Tonale-pas. „Voor mij was het een keerpunt. Ik zag een levenslust die niets buiten beschouwing liet, zelfs geen enkel detail." „Klopt, daarboven zijn er mensen die echt één zijn geworden", bevestigt Giuseppe „Piddu" Mazzitelli, die al vijf jaar („sinds ik bij Philips ben gaan werken") heen en weer reist naar Nederland om de gemeenschap te bezoeken. Een typisch weekend? Vertrek op zaterdagochtend, naar het vliegveld, met de trein naar Utrecht en daar de gemeenschapsschool met de studenten uit Leiden. «De vaste kern bestaat uit vijf of zes mensen. Maar er komen heel veel mensen langs. Het punt is dat je daar gemakkelijk mensen ontmoet; het is niet waar dat ze afstandelijk zijn. Je komt zelfs mensen tegen die een paar honderd kilometer afleggen om je te bezoeken. Het moeilijke is echter om banden aan te knopen. Erbij horen. Als dat gebeurt, is dat echt een zegen». Ook bestaande uit voor- en achternamen. De groepjes studenten die via Erasmus uit de rest van Europa zijn gekomen. Mensen zoals Pietro Sala, die hier vanuit de Cattolica (de katholieke gemeenschap van CL in Milaan) is neergestreken, „die heel veel mensen heeft ontmoet" en een heel goede vriend is geworden van Bernadette en Michiel, de kinderen van Wim. Rondom die kern is tussen de collegezalen en gangen een vast ritme ontstaan: de Angelus 's middags, de School van de Gemeenschap (waar ook enkele protestanten naartoe gaan). En het grootste geschenk dat de beweging in Nederland ten deel viel: de vaderlijke band met kardinaal Adrianus Johannes Simonis, aartsbisschop van Utrecht en primaat van de Nederlandse Kerkprovincie.

Ontmoeting met Kardinaal Simonis, Utrecht, februari 1998

Op de fiets met de kardinaal

Toen Pietro in 1997 in Utrecht aankwam werd hij door de kardinaal ontvangen: „We hebben samen ontbeten", schreef hij aan zijn vrienden, „hij heeft me zijn paleis laten zien, hij heeft op zijn orgel voor me gespeeld, we zijn op de fiets door de stad gereden. Hij heeft me een fiets cadeau gedaan en me uitgenodigd voor de mis die hij in zijn privékapel viert. Zo heb ik elke ochtend de gelegenheid om hem te zien en herinneringen op te halen aan de hand van zo'n vaderlijk en vriendelijk gezicht. De mensen hebben behoefte aan een Aanwezigheid die het leven mooi en serieus maakt, een leven als mensen." De wederzijdse waardering en vriendschap tussen de leden van Comunione e Liberazione en kardinaal Simonis was al in 1988 begonnen, met zijn deelname aan het Meeting van Rimini, en zette zich in de daaropvolgende jaren voort met de jaarlijkse bijeenkomsten in La Thuile, tijdens de internationale bijeenkomst van de verantwoordelijken van de beweging. Juist hier, in 1999, zei hij tijdens de preek: „Twee maanden geleden sprak ik op het congres in Rome, georganiseerd door de Pauselijke Raad voor de Leken en de Congregatie voor de Bisschoppen, ter bezinning over de hedendaagse bewegingen in de Kerk. Uit eigen ervaring heb ik ingezien hoe doorslaggevend de bijdrage van dit werk van de Heilige Geest is voor de heropleving van het christelijke volk. Uiteraard heb ik mijn verbondenheid met jullie, met CL, tot uitdrukking gebracht. De Kerk die ik altijd heb liefgehad, heb ik onder jullie, onder ons, als een levende werkelijkheid ervaren." En verder: „Dertig jaar geleden was dit onvoorstelbaar. Don Giussani begon met 'iets' en was niet van plan een beweging op te richten, maar dit is ontstaan, is gegroeid en vormt een van de grote hoopgevende perspectieven voor de toekomst van de Kerk en de wereld. Ik ben heel dankbaar dat ik hier nog steeds ben!"

Vakantie in de Voerstreek, juni 1999

Gewone mensen

„Hij herkent ons nu allemaal, één voor één", zegt Joep. „Weet je wat hij me eens zei?", voegt Wim eraan toe: „Wat me bij de Cellini's opviel, is dat het gewone mensen zijn. Er zit van alles bij.' Een beetje zoals bij de familie Peeters eigenlijk. Wim, Annette, acht kinderen en een hele reeks gezichten die, zodra ze kunnen, bij de deur komen gluren. Van Joost, de broer van Wim (met nog een heel leger aan kinderen), tot Ben, de voormalige zestiger, tot nog een hele zee aan vrienden, buren en anderen. „Kijk, als ik lees wat er in de jaren zeventig met de beweging is gebeurd, de beroemde ommekeer van L'Equipe in 1976 of dat soort dingen, dan is dat indrukwekkend: het zijn precies dezelfde dingen die we hier hebben meegemaakt", legt Wim uit. Oké, maar waarom ben jij bij CL? „Omdat ik toen ik de beweging leerde kennen gelukkige mensen zag. Ik begreep dat er iets op het spel stond dat me voor altijd zou helpen. En ik had gelijk. Vandaag ben ik me meer bewust van mijn plaats in de geschiedenis. En ik ben dankbaar omdat mijn familie in de loop der jaren heeft kunnen delen wat ik in het begin al had aangevoeld." Zozeer zelfs dat Michiel, die samen met zijn zus Bemadette al een steunpilaar van de Clu was, in september naar Rome vliegt, naar het seminarie. Er is veel tijd verstreken sinds die avond waarop de Gerli's bij de familie Peeters aankwamen. «Ze waren net getrouwd en kwamen bij ons op bezoek. Ze hadden zelfs cadeautjes meegebracht. Een daarvan was een cassette met kinderliedjes, zoals *Er was eens een goudvis*, ken je die nog? Nou, die hadden ze speciaal voor mijn kinderen in het Nederlands vertaald.» Wie weet of die cassette er nog steeds is...

Vakantie Lenzerheide

België

„Weet je nog hoe de heilige Paulus, wanneer hij aan de gemeenschappen schrijft, de namen van zijn vrienden opsomt? Nou, daarboven is het precies hetzelfde: een persoonlijke genegenheid, één voor één. Precies zoals de beweging ons heeft geleerd." Eén voor één. Naam, gezicht, verhaal... Walter Maffenini kent ze vrijwel allemaal, 'die uit Brussel' en omgeving. Niet alleen omdat hij al lang in de buurt komt („de eerste reizen? Eind jaren zeventig: ik ging erheen om demografie te studeren in Leuven"), maar ook omdat uit die reizen, en uit de vriendschappen die in die periode zijn ontstaan, een verhaal is voortgekomen. Een verhaal van zorgvuldig gekoesterde relaties, „één voor één", precies. „Letterlijk, hè? Jarenlang ging men naar een bepaalde stad, speciaal om één persoon op te zoeken. Eén, op zich." Moeizaam. „Nee: eenvoudig. Als het gebeurt, voelt de ander meteen dat 'deze vriend hier voor mij is. Er is geen andere reden'. Het is de relatie met Christus als voorkeur. En bovendien is het geloof nu eenmaal zo: het wordt van persoon tot persoon doorgegeven. Misschien overdrijf ik een beetje, maar binnen de ervaring van de beweging zijn gemeenschappen zoals die in België en Nederland er om van deze dimensie van het geloof te getuigen." Van persoon tot persoon. Ook in België was het begin zo. Die eerste reizen van Maffenini, destijds onderzoeker, maakten het mogelijk de band met pater Julien Ries te versterken, de grote antropoloog en godsdiensthistoricus die de beweging al had leren kennen door op de Meeting te spreken en samen te werken met Jaca Book. En om een andere priester te ontmoeten: pater Jacques Servais, jezuïet, verbonden met de groep rond het tijdschrift Communio en met Hans Urs von Balthasar, maar vooral belast met de universiteitspastoraal in Luik. „Na een tijdje belde hij ons op met de vraag of we een handje konden helpen." In 1982 was er al een groepje Italianen in Luik. Twee jaar later ook in Leuven, aan de Katholieke Universiteit. „Er was nog geen Erasmus en dergelijke: reizen was voor studenten toen veel lastiger."

Het zwaartepunt van Europa

Daar stond tegenover dat er echter duizend andere mogelijkheden voor dienstreizen waren. Vooral in Brussel, de hoofdstad van een land dat op zich al een lappendeken van talen en culturen is (Vlamingen, Walen, Duitsers...), maar ook het bureaucratische zwaartepunt van de Europese Unie. Voeg daar nog aan toe dat heel wat multinationals hier hun Europese hoofdkantoor hebben gevestigd en je begrijpt waarom er altijd al veel mensen zijn gekomen en gegaan. „Klopt, in België is de halve wereld al langsgekomen", bevestigt Paolo Bidinost, manager bij een multinational, maar ook aanspreekpunt van het Memores-huis in Brussel. „En dat is, als je wilt, een van de kenmerken van de gemeenschap hier: er komen veel mensen aan, niet

alleen uit Italië, maar bijna altijd vertrekken ze na een paar jaar weer. Het is vermoeiend. Elke keer moet je opnieuw beginnen met andere relaties. Maar dat is niet erg. Integendeel, voor de mensen hier is het altijd een uitdaging geweest." In welke zin? „Je weet dat wie er aankomt na een tijdje weer vertrekt. Dus als je bij hen bent, doe je dat op een nog onbaatzuchtigere manier." Het is moeilijk om in dit komen en gaan de namen en data bij te houden. Ook omdat de tweetaligheid (of drietaligheid) de zaken nog ingewikkelder maakt, wat ook enig effect heeft op de lokale gemeenschap (waarbij de Franstalige Ciellini historisch gezien meer verbonden zijn met Frankrijk en Zwitserland en de Vlaamse meer verweven zijn met de geschiedenis van Nederland en Duitsland). Maar als je rondvraagt, kun je toch een paar mijlpalen vaststellen. Het eerste groepje in Luik, bijvoorbeeld: met de studenten die woonden „in een huis vlak bij het bos, prachtig: daar wordt nog steeds over gesproken", vertelt Angelika. Of de eerste Geestelijke Oefeningen in het Frans, in de trappistenabdij van Scourmont, in 1988, met Angelo Scola. Openbare momenten (zoals de ontmoeting met pater Ries over de Golfoorlog of de debatten over abortus toen het parlement de wet besprak) en minder opvallende gebeurtenissen, zoals de studieweekenden in de abdij van Orval of de zomervakanties, misschien op onverwachte plekken zoals Spiazzi di Gromo, in de buurt van Bergamo, in 1996: „België, Frankrijk en Franstalig Zwitserland: de eerste vakanties van de verenigde Franstalige wereld", grapt Maffenini.

Opening van het Jaar, september 2000

Nieuwe bewoners

Het cruciale moment was echter een ander, recenter moment: „Het huis van de Memores in Brussel". Geopend „halverwege 1998 en na vele pogingen", vertelt Paolo (hier waren in enkele jaren al heel wat roepingen tot bloei gekomen, met mensen die uiteindelijk zelfs in Moskou van Christus gingen getuigen, zoals bij Jean Francois gebeurde), heeft het al meerdere keren van ... . bewoners (gewisseld) ("ik heb je toch gezegd dat België een doorgangsland is…"). Maar inmiddels is het een trefpunt voor de hele gemeenschap hier. Die bestaat nu uit de groep uit de hoofdstad, waar de beweging een soort multinational is (naast Belgen en Italianen zijn er Fransen, Spanjaarden, Duitsers en misschien is er ondertussen ook nog wel iemand anders bijgekomen, want het komt en gaat snel), plus een aardig groepje in Gent, enkele gezinnen in Luik en een groepje studenten uit Leuven. Totaal? „Bij de Geestelijk Oefeningen van de Fraterniteit waren we met zo'n dertig. Maar zonder moeders en kinderen", grapt Angelika, 33 jaar en moeder van drie kleine kinderen. „En er ontbrak ook nog iemand anders."

Ook Angelika heeft de beweging op de universiteit leren kennen. „Ik studeerde in Brussel, als uitwonende studente. De eerste ontmoeting? Op een verjaardagsfeestje. Dat weekend was ik niet naar huis gegaan." Haar verhaal is eenvoudig. Maar rijk aan stappen die veel duidelijk maken. Het groepje studenten dat groeit, de vriendschappen, de initiatieven: „We hielden heel wat bijeenkomsten: wij gingen naar Leuven, vrienden kwamen ons bezoeken vanuit Luik… In het begin was het leuk, om elkaar te zien. Maar daarna werd het misschien ook te veel. Godzijdank beseften we dat het geen zin had om het aantal bijeenkomsten te vermenigvuldigen om het net als in Italië te doen: de ene keer was het de diaconie, de andere keer de School van de Gemeenschap, weer een andere keer het centrum, maar de mensen waren altijd dezelfde...". Het resultaat? „Een belangrijke stap voor iedereen: de ontdekking dat je je eigen situatie moet beleven, en

dat is genoeg. Naar Italië kijken was heel belangrijk, zeker. En er kwamen heel veel vrienden uit Milaan. Maar we konden toch niet de Cattolica nabootsen, waar een gemeenschap van duizend mensen was. Je moet de beweging beleven waar je bent en zoals die is. Ik zal je een voorbeeld geven. Mag ik?». Graag. «Ik nam een collega van mij mee naar een begindag. Ze was dolblij. We hebben veel gepraat. Er is een echte vriendschap ontstaan. Nou, het resultaat is niet dat ze lid is geworden van CI, maar ze heeft wel om de doop gevraagd in de protestantse kerk van haar familie. Dat is haar traditie. En door ons te ontmoeten heeft ze een stap gezet in de richting van haar bestemming.“ Net als Christine, die na de Clu in Luik in het klooster is getreden: ze is nu trappistennon in Buyon. Terwijl Klaartje en Liesbeth, die wat ouder zijn, bij de Fraterniteit van Sint-Jozef zitten.

Opening van het Jaar, september 2000

Oude vossen en jonge leeuwen

Hun verhaal is bijzonder. Het sluit aan bij een ander hoofdstuk, ditmaal een Vlaams hoofdstuk. Dat was in Gent, in Vlaanderen, begonnen door de dominicaan pater Valentinus Walgrave, stichter van een lekenbroederschap gebaseerd op een idee dat eenvoudiger niet kan: het geloof volledig beleven. In feite een beweging. Toen pater Walgrave overleed was de ontmoeting met CL voor velen van zijn volgelingen, die inmiddels van don Giussani en de Meeting hadden gehoord, bijna vanzelfsprekend. Het navolgen eveneens. Het volstaat de brief te lezen die Roland (Verkruysse), een van de oude Vlaamse CL-leden, onlangs na een School van de Gemeenschap (onderwerp: de paasposter) aan Paolo en de vrienden in Brussel schreef: „Ik weet niet waarom, maar vannacht heb ik me opnieuw afgevraagd waarom wij, inmiddels oude vossen, ons tijdens de School van de Gemeenschap zo op ons gemak voelen bij deze jonge leeuwen. De mogelijkheid van de Ontmoeting – als we dat willen – op elk moment van ons leven, wordt ons volgens mij geschonken dankzij de grote verdienste van don Giussani, die ons voortdurend over deze Gebeurtenis spreekt. Het feit dat we deze Ontmoeting op elk moment aanvaarden, maakt van ons leven een voortdurende daad van genade, en ik geloof dat dit de sleutel is tot een eeuwige jeugd.”

De mogelijkheid van de Ontmoeting op elk moment. En een wijd open hart dat erop wacht. Zelfs als ze op de meest onvoorspelbare manier komt, zoals een telefoontje naar het verkeerde nummer. Het overkwam Milena, vertaalster bij de EU-diensten, die op een avond het verkeerde telefoonnummer belde: „Ze zocht een of ander bedrijf, en een van ons nam op”, vertelt Paolo. Ze raakten aan de praat. Een uitnodiging. Een avond in de School van de Gemeenschap. „Nu maakt ze deel uit van de beweging.” Een klein wonder. Een van de vele die hier in België gebeuren. En die je ook beter doen begrijpen wat Maffenini bedoelt, wanneer hij vertelt over een zin die hij meer dan eens heeft gehoord, vooral van oudere priesters: „Priesters van 70-80 jaar die, nadat ze ons hadden leren kennen, tegen ons zeiden: we dachten dat de Kerk ook hier aan het uitsterven was. Nu kunnen we daarentegen met een gerust hart heengaan.” Want het geloof wordt nog steeds doorgegeven. Eén voor één.